

Vergaderjaar 2014–2015

34 064

Verslag van een werkbezoek aan Vietnam door een delegatie van de commissie Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

Nr. 1 HERDRUK¹

VERSLAG VAN EEN WERKBEZOEK

Vastgesteld op 31 oktober 2014

Inleiding

Een delegatie uit de algemene commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking heeft van zondag 17 augustus t/m vrijdag 22 augustus een werkbezoek gebracht aan Vietnam. De delegatie bestond uit de leden Raymond de Roon (PVV, delegatieleider), Ingrid de Caluwé (VVD), René Leege (VVD), Roelof van Laar (PvdA), Jan Vos (PvdA), Jasper van Dijk (SP) en Agnes Mulder (CDA), alsmede de adjunct-griffier van de algemene commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, Josine Wiskerke.

Tijdens het werkbezoek heeft de delegatie zich ter plaatse een beeld kunnen vormen van de politieke en economische ontwikkelingen in Vietnam, de kansen en uitdagingen op het gebied van de bilaterale handels- en investeringsbetrekkingen en in het bijzonder van de verschillende projecten in de overgang van hulp naar handel die door Nederland worden gesteund. In hoofdstad Hanoi heeft de delegatie gesprekken gevoerd met politici en vertegenwoordigers van mensenrechtenorganisaties. Ook heeft de delegatie een bezoek gebracht aan een immunisatieproject dat mede-gefinancierd wordt door de Global Alliance for Vaccines and Immunisation (GAVI), een publiek-privaat samenwerkingsverband tussen Internationale organisaties, ngo's, bedrijfsleven en donorlanden gericht op het vergroten van de toegang tot vaccinaties in arme en middeninkomenslanden, waarvan Nederland één van de belangrijkste donoren is. Daarnaast heeft de delegatie Nederlandse en lokale bedrijven bezocht alsmede projecten op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) en andere projecten die op het snijvlak liggen van handel en ontwikkelingsamenwerking in achtereenvolgens Hai Phong de Mekong Delta en Ho Chi Minhstad.

De delegatie dankt alle gesprekspartners en degenen die betrokken zijn geweest bij de organisatie van dit werkbezoek. In het bijzonder wil de

¹ i.v.m. tekstuele correcties

delegatie haar waardering uitspreken voor de inzet van de ambassadeur en de medewerkers van de ambassade en het consulaat-generaal bij de voorbereiding van het programma en tijdens het werkbezoek. De voortreffelijke organisatie en uitstekende begeleiding van de delegatie hebben in belangrijke mate bijgedragen aan het welslagen van het werkbezoek.

De voorzitter van de delegatie,
De Roon

De griffier van de delegatie,
Wiskerke

Hanoi/Hai Phong – zondagavond 17 augustus tot en met dinsdagmiddag 19 augustus

Na een briefing van ambassadeur Trooster en haar staf op zondagavond, begon het programma op maandag 18 augustus met een bezoek aan het National Institute of Epidemiology and Hygiene (NIHE). Hier werd de delegatie ontvangen door dr. Cuong Nguyen, die leiding geeft aan het Vietnamese immunisatieprogramma, dat door GAVI wordt ondersteund. Dr. Cuong Nguyen verzorgde een korte presentatie, waarin hij de indrukwekkende resultaten van het programma toelichtte. Als gevolg van het programma ligt de immunisatiegraad van kinderen onder de 5 jaar nu rond de 90 procent. Hoewel het budget dat de Vietnamese regering voor het immunisatieprogramma uittrekt in tien jaar tijd verdriedubbeld is, is dit vooralsnog ontoereikend om het programma zonder hulp van buitenaf te kunnen financieren. Dr. Cuong Nguyen noemde de afnemende financiële steun van donorlanden en internationale organisaties één van de belangrijkste uitdagingen voor de toekomst van het immunisatieprogramma. Aansluitend bracht de delegatie een bezoek aan een kliniek in Xuan La Ward in het Tay Ho district, waar de delegatie een immunisatiesessie bijwoonde.

Vervolgens verplaatste de delegatie zich naar havenstad Hai Phong voor een bezoek aan de nieuwe, in maart dit jaar geopende Damen Song Cam scheepswerf, een samenwerkingsverband tussen het Nederlandse Damen Shipyards en het Vietnamese Song Cam Shipyards. De delegatie kreeg een uitgebreide rondleiding langs de verschillende scheepswerfonderdelen, waarbij directeur Chris Groninger uitleg gaf over de diverse productie- en onderhoudsactiviteiten die op de werf worden uitgevoerd. Het is de bedoeling dat de werf via een gefaseerde groei uiteindelijk in staat zal zijn om jaarlijks 80 nieuwe schepen af te leveren. Aangrenzend aan de werf is een terrein gereserveerd voor de vestiging van toeleveringsbedrijven. Dit biedt ook kansen voor het lokale Midden- en Kleinbedrijf (MKB). Delegatieleider Raymond de Roon had de eer om met een druk op een knop de net nieuw opgeleverde *paint shop* te mogen openen. De opening werd gevierd met een traditionele drakendans. Afsluitend was er gelegenheid om in een informele setting te spreken met vertegenwoordigers van Nederlandse (toeleverende) bedrijven die actief zijn in de maritieme sector in Vietnam.

De dag werd afgesloten met een diner in Hanoi met drie vertegenwoordigers van mensenrechtenorganisaties: dhr. Quang A, voormalig directeur van het Institute for Development Studies (IDS), dhr. Le Quoc Binh, directeur van het Institute for Studies of Society, Economics and Environment (ISEE), een organisatie die zich specifiek richt op versterking van de rechtspositie van vrouwen en LHBT'ers, en dhr. Pham Quang Tu, plaatsvervangend directeur van Consultancy and Development (CODE), gespecialiseerd in het bevorderen van de rechten van etnische minderheden. De gesprekken tijdens dit diner maakten duidelijk dat de bewegingsruimte voor mensenrechtenorganisaties en mensenrechtenactivisten in Vietnam zeer gering is.

Op dinsdagochtend 19 augustus werd de delegatie ontvangen door de Vice-Minister van Industrie en Handel, mevrouw Ho Thi Kim Thoa. De Vice-Minister bedankte de delegatie voor de steun die Vietnam al jarenlang ontvangt van Nederland, voorheen via ontwikkelingssamenwerking en tegenwoordig via verschillende activiteiten gericht op ondersteuning van de transitie naar een brede economische relatie. Voorts werd gesproken over de onderhandelingen over een Vrijhandelsakkoord met de EU. De Vice-Minister onderkende het belang van een snelle totstandkoming van een Vrijhandelsakkoord en sprak de hoop uit dat de

onderhandelingen hierover nog voor het einde van het jaar worden afgerond. De Vice-Minister ging ook uitgebreid in op de economische herstructureringsmaatregelen die momenteel door de Vietnamese regering worden genomen op het gebied van publieke investeringen, de banksector en staatsbedrijven en die tot een aanmerkelijke verbetering van het ondernemings- en investeringsklimaat in Vietnam moeten leiden. Aansluitend bracht de delegatie een bezoek aan het Vietnamese parlement. De delegatie had eerste een gesprek met leden van de commissie voor Economische Zaken, onder leiding van commissievoorzitter Nguyen Van Giau. Ook tijdens deze ontmoeting kwamen het Vrijhandelsakkoord met de EU en het Vietnamese ondernemingsklimaat aan de orde. Ook werd gesproken over de vrijheid van meningsuiting en de positie van minderheden. In reactie op vragen van de delegatie over intransparantie van douaneprocedures beloofde de commissievoorzitter dit onderwerp bij de verantwoordelijke autoriteiten aan te kaarten, wat blijkt een brief die de delegatie na afloop van het werkbezoek van de commissievoorzitter ontving, ook daadwerkelijk is gebeurd. Vervolgens werd de delegatie ontvangen door vicevoorzitter van het parlement, de heer Uong Chu Luu. Het was een hartelijk weerzien met de vicevoorzitter die in juni van dit jaar nog met een parlementaire delegatie op bezoek was in Nederland. De vicevoorzitter bracht allereerst zijn condoleances over aan de delegatie vanwege de ramp met de MH17 en het grote aantal Nederlandse slachtoffers dat daarbij is gevallen. Ook vroeg de vicevoorzitter Nederland om steun bij de officiële toekenning van de status van markteconomie aan Vietnam. Tenslotte nodigde de vicevoorzitter Nederland uit om met een parlementaire delegatie deel te nemen aan de voorjaarsbijeenkomst van de Interparlementaire Unie (IPU), die in maart 2015 in Hanoi zal plaatsvinden. Ook tijdens de ontmoeting met de vicevoorzitter stelden de delegatieleden kritische vragen over de mensenrechtensituatie in Vietnam, met name over kinderarbeid en de vrijheid van meningsuiting, in het bijzonder de positie van bloggers. Na afloop van het bezoek aan het parlement vertrok de delegatie naar de luchthaven om per vliegtuig door te reizen naar Can Tho in de Mekong Delta.

Mekong Delta – dinsdagavond 19 augustus tot en met donderdagmiddag 21 augustus

's Avonds vond er een diner plaats met medewerkers van de ambassade en vertegenwoordigers van de Duitse ontwikkelingsorganisatie Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ), dat in de Mekong Delta verschillende projecten op het gebied van watermanagement en kustbescherming uitvoert. Tijdens dit diner werd de delegatie aan de hand van een serie korte presentaties uitgebreid geïnformeerd over het Mekong Delta Plan, dat een lange termijnvisie en aanbevelingen bevat voor een duurzame en veilige ontwikkeling van de Mekong Delta. Het Mekong Deltaplan werd met financiële steun vanuit het Partners voor Waterprogramma ontwikkeld in het kader van het in het 2010 gesloten bilaterale Strategic Partnership Agreement, dat als basis dient voor een langdurige samenwerkingsrelatie tussen Nederland en Vietnam op het gebied van waterbeheer en klimaatadaptatie.

Op woensdag 20 augustus werd in gezelschap van de medewerkers van GIZ een bezoek gebracht aan een aantal projecten van GIZ in de provincies Bac Lieu en Soc Trang die nauw aansluiten bij de aanbevelingen uit het Mekong Delta Plan. Allereerst ging de delegatie op bezoek bij een kleine garnalenkwekerij. Deze garnalenkwekerij wordt door GIZ ondersteund in het kader van een project gericht op verduurzaming van de garnalenkweek, waarbij onder meer gebruik wordt gemaakt van de waterzuiverende eigenschappen van de mangrovebomen. Doel hierbij is

om op ecologisch verantwoorde wijze een oplossing te vinden voor de problemen die de garnalenkweek in de regio bedreigen, waaronder watervervuiling, en tegelijkertijd een prikkel te introduceren voor instandhouding van het mangrovebos, dat van groot belang is voor de kustbescherming en het behoud van het ecosysteem. De meer duurzame productiemethode leidt tevens tot een structureel hoger inkomen voor de garnalenkwekers. Daarna vertrok de delegatie naar Banh Xeo A Mat voor een traditionele Vietnamese lunch. Het werkbezoek werd vervolgens voortgezet met een bezoek aan een locatie in Nopol waar GIZ een project uitvoert gericht op erosiebestrijding en herstel van het mangrovebos. Bij dit project wordt gebruik gemaakt van zogenaamde *T-fences* van bamboe. Aan de hand van foto's werd de delegatie getoond hoe de door overstromingen aangetaste kustlijn met behulp van deze traditionele en kosteneffectieve methode is hersteld. Nieuwe aanplant van mangrovebomen moet tot verdere versterking van het kustgebied leiden. Tenslotte werd een bezoek gebracht aan Au Tho B in het Vinh Chau district. De bevolking van deze dorpsgemeenschap bestaat overwegend uit Khmer en etnische Chinezen. Hier heeft GIZ het co-managementmodel geïntroduceerd, op basis waarvan de dorpsgemeenschap, in ruil voor duurzame economische exploitatie van het gebied, actief wordt betrokken bij het herstel en de bescherming van het mangrovebos. Het dorpsbestuur legde uit wat het co-managementmodel inhoudt en welke voordelen dit meebrengt voor de dorpsbewoners. Het blijkt een zeer effectieve methode te zijn om de bescherming van het mangrovebos te stimuleren en daarmee het achterland te beschermen tegen overstromingen. Ter afsluiting van het bezoek wandelde de delegatie over een bamboe pad dat door de dorpsgemeenschap is aangelegd om het drassige, door overstromingen aangetaste kustgebied toegankelijk te maken voor economische activiteiten, terwijl tegelijkertijd de aanplant van nieuwe mangrovebomen niet in gevaar wordt gebracht.

Op donderdag 21 augustus ging een deel van de delegatie op bezoek bij het Nederlandse Diervoederbedrijf De Heus. De delegatie kreeg uitleg over het Powering Aquaculture Progress project. Dit project, waarin De Heus samenwerkt met Fresh Studio Innovation Asia Ltd en het College of Aquaculture & Fisheries van de Universiteit van Can Tho, wordt gefinancierd uit de transitiefaciliteit en heeft tot doel om de pangasiuskweek in Vietnam efficiënter en duurzamer te maken. Een ander deel van de delegatie bracht een bezoek aan een lokale boer, die met steun van ontwikkelingsorganisatie SNV een eigen biogasinstallatie heeft aangeschaft. Het biogas wordt gebruikt voor energieopwekking en om op te koken. Hierdoor is de boer in staat om de investering in 2 tot 3 jaar tijd terug te verdienen. Vervolgens verplaatste de delegatie zich naar de Huong Vuong pangasiusfabriek. Na uitleg over de activiteiten van de fabriek, waar met steun van het Centrum tot Bevordering van de Import uit ontwikkelingslanden (CBI), het Initiatief Duurzame Handel (IDH) en SNV een verbetering en verduurzaming van de kweek- en verwerkingsmethode is gerealiseerd, waardoor de vis ook voldoet aan de kwaliteitsstandaarden van de Europese markt, kreeg de delegatie uitgebreid de gelegenheid om verschillende pangasiusgerechten te proeven. Het bezoek werd afgesloten met een rondleiding door de fabriek. Vervolgens reisde de delegatie door naar Ho Chi Minhstad.

Ho Chi Minhstad – donderdagavond 21 augustus tot en met vrijdag 22 augustus

In Ho Chi Minhstad werd de donderdag afgesloten met een discussie met vertegenwoordigers van het Nederlandse bedrijfsleven over het ondernemings- en investeringsklimaat in Vietnam. De discussie werd ingeleid door vier *keynote speakers*, dhr. Remco Gaanderse van ING,

tevens voorzitter van de Dutch Business Association Vietnam, dhr. Tau Van Ngo, Fund Manager Consultant, dhr. Rik Dierx van Vitens Evidens en dhr. Richard de Boer van Control Union. Als belangrijke knelpunten werden onder meer het disfunctioneren van de bankensector (20% slechte leningen), de dominantie van staatbedrijven, het grote energietekort, het ontbreken van infrastructuur en de afwezigheid van lokale toeleveringsbedrijven genoemd. Aansluitend was er een receptie met vertegenwoordigers van de Dutch Business Association Vietnam.

FrieslandCampina

Vrijdag 22 augustus startte met een bezoek aan de modelboerderij van Friesland Campina in Binh Duong, even buiten Ho Chi Minhstad. Directeur Sybren Attema en Luu Van Tan, manager van het Dairy Development Program (DDP) verzorgden presentaties over de activiteiten van Friesland Campina in Vietnam, waarvan MVO een belangrijk en integraal onderdeel uitmaakt. De vraag naar melkproducten in Vietnam is groeiende. Lokale melkveehouders, bijna allemaal kleine boeren, produceren veel te weinig om deze markt te kunnen bedienen. Met behulp van het publiek-private Dairy4 Growth-programma deels gefinancierd uit de Faciliteit Duurzaam Ondernemen en Voedselzekerheid (FDOV) ondersteunt FrieslandCampina lokale melkveehouders om meer en kwalitatief betere melk te produceren. Dit gebeurt onder meer door trainingen in een speciaal daarvoor opgezette modelboerderij, waaraan de delegatie aansluitend aan de presentaties een kort bezoek bracht.

Nedspice

Vervolgens verplaatste de delegatie zich naar Nedspice, een bedrijf dat gespecialiseerd is in de productie van peper en andere specerijen bedoeld voor hoogwaardige export. Samen met IDH en SNV werkt Nedspice aan het verduurzamen van de peperproductieketen in Binh Phuoc, op basis van een bedrijfsmodel waarbij intensief wordt samengewerkt met lokale boeren, die door middel van training en financiële prikkels worden gestimuleerd om efficiëntere en duurzamere landbouwtechnieken te gebruiken. Ook investeert Nedspice in lokale kleinschalige ontwikkelingsprojecten.

Protrade textielfabriek

Het programma werd voortgezet met een bezoek aan de textielfabriek van Protrade. De delegatie kreeg eerste een presentatie over de fabriek en de verbeteringen die met steun van het *Better Work* programma van ILO/IFC zijn doorgevoerd in de arbeidsomstandigheden van de fabrieksarbeiders. Het *Better Work* programma, waarvan Nederland één van de donoren is, richt zich specifiek op de kledingindustrie en heeft onder meer tot doel om door middel van *assessments* en trainingen de arbeidsomstandigheden in de textielsector beter te laten aansluiten bij de internationale arbeidsnormen. Ook wil het programma verbeteringen realiseren door fabrieken te stimuleren om werknemers meer bij het bedrijfsproces te betrekken. Dit gebeurt door middel van het opzetten van ondernemingsraden. Het succes van deze werkwijze heeft ertoe bijgedragen, dat in 2013 een wetwijziging is doorgevoerd, waardoor het recht op sociale dialoog nu voor alle sectoren geldt. In Vietnam hebben zich inmiddels ongeveer 250 van de in totaal 1.000 textielfabrieken die produceren voor de exportmarkt bij het *Better Work* programma aangesloten, waardoor de arbeidsomstandigheden van 300.000 Vietnamezen zijn verbeterd. De delegatie bracht een bezoek aan de fabriekshal, waar een groot aantal fabrieksarbeiders bezig was met het produceren van spijkerbroeken. Ook kreeg de delegatie een rondleiding over het fabrieksterrein, waarop naast de fabriek ook enkele

faciliteiten voor de werknemers gevestigd zijn, bestaande uit een appartementencomplex, een kinderopvang en een kleine supermarkt.

Heineken/VBL

Tenslotte bracht de delegatie een bezoek aan Vietnam Brewery Limited (VBL), een gezamenlijk dochterbedrijf van Heineken en de Saigon Trading Group (SATRA). De delegatie kreeg een presentatie en rondleiding van directeur Paul Bleijs. VBL is gemeten in marktaandeel de tweede bierproducent van Vietnam en biedt werkgelegenheid aan ongeveer 1.650 mensen. Het bedrijf besteedt veel aandacht aan MVO. Dit doet het bedrijf door verantwoord drinkgedrag te stimuleren en te investeren in zuinig watergebruik door in het productieproces gebruik te maken van technieken om afvalwater te reinigen. Ook stelt VBL in samenwerking met de Technische Universiteit van Ho Chi Minhstad beurzen ter beschikking aan studenten die zich bezig houden met onderzoek dat tot doel heeft om de kennis op het gebied van waterbeheer te vergroten. Daarnaast ondersteunt VBL projecten ten behoeve van de ontwikkeling van de lokale gemeenschap.